

Sabima kartleggingsnotat 47-2023

Kartlegging av sjampinjonger (*Agaricus*) i Nord-Norge (AiNN) 2023

Ole Christian Hagestad

Kartlegging av sjampinjonger (*Agaricus*) i Nord-Norge (AiNN) 2023

I 2022 ble alle medlemsforeninger som tilhører NSNF i Nord-Norge invitert til å sende inn kollekter av sjampinjonger til prosjektet AiNN. Dette ble videreført i 2023. AiNN ledes av kartleggingsansvarlig i Tromsø soppforening med støtte fra Øyvind Weholt til identifisering av sjampinjongene.

Emneord: Agaricus, sekvensering, Nordland, Troms og Finnmark, saprotrofe sopp

Første funnet av sjampinjonger i Nord-Norge ble gjort 11. juli i Nordland og 16. juli i Troms. Det siste kollektet som kom inn ble funnet 15. oktober i Nordland. Det ble dermed en lengre sesong enn i 2022. Totalt har det kommet inn 67 kollekter til prosjektet, syv flere enn i 2022. De fleste av disse (55) ble sekvensert for nøyaktig identifisering.

Det har ikke vært arrangert noen spesifikke kartleggingsturer i forbindelse med prosjektet, alle innsamlinger er foretatt av personer på eget initiativ.

Nordland

Figur 1 – Oversikt over funn i Nordland, samt artsliste.

Nye arter for Nordland fylke i følge funnkatalogen er markert med gule trekkanter.

I Nordland ble det gjort 29 insamlinger fordelt på 15 arter. Det er 6 flere arter enn i 2022.

Nye arter i Nordland er *A. "altipes"* (*A. annulospecialis?*), *A. chionodermus* ss. *Parra*, *A. collegarum*, *A. depauperatus* (blodfattig sjampinjong), *A. grisecephalus* (vårsjampinjong) og *A. leucotrichus*.

A. "altipes" representerer en ny art som ligger nær *A. annulospecialis* som ikke er funnet i Norge.

A. amicosus, *A. collegarum*, *A. depauperatus* og *A. griseicephalus* representerer nye nordgrenser for artene.

Troms

1. sjampinjonger <i>Agaricus</i> L. : Fr.	1
2. høy beitesjampinjong <i>Agaricus altipes</i> (F.H. Møller) Pilát	2 ▲
3. <i>Agaricus chionodermus</i> Pilát	5 ▲
4. <i>Agaricus cordillerensis</i> Kerrigan	1
5. spreksjampinjong <i>Agaricus fissuratus</i> (F.H. Møller) F.H. Møller	2
6. tvillingsjampinjong <i>Agaricus gemellatus</i> Kerrigan, L.A. Parra, Cappelli & Weholt	1
7. porfyrjampinjong <i>Agaricus jacobi</i> L.A. Parra, A. Caball. & Callac	3
8. <i>Agaricus leucotrichus</i> (F. H. Møller) F. H. Møller	1 ▲
9. storsjampinjong <i>Agaricus macrocarpus</i> (F.H. Møller) F.H. Møller	3
10. blodsjampinjong <i>Agaricus sylvaticus</i> Schaeff.	1

Figur 2 - Oversikt over funn i Troms, samt artsliste.

Nye arter for Troms i følge funnkatalogen markert med gule trekkanter.

I Troms kom det inn 19 kollekter til prosjektet, disse fordelte seg på 10 arter. Det er tre arter mindre enn i 2022. Likevel ble det funnet tre nye arter for fylket, *A. "altipes"* (*A. annulospecialis*?), *A. chionodermus* og *A. leucotrichus*.

A. chionodermus ss. Parra og *A. leucotrichus*, samt den nye arten *A. "altipes"* (*A. annulospecialis*?) får dermed ny nordgrense.

Under sjampinjonger ligger en ny art innen beitesjampinjongkomplekset (*Agaricus* sect. *campestris* sp. nov.). Louis Parra jobber med beskrivelse av arten.

Finnmark

1. åkersjampinjong <i>Agaricus arvensis</i> Schaeff.	1
2. kongesjampinjong <i>Agaricus augustus</i> Fr.	1
3. porfyrjampinjong <i>Agaricus jacobi</i> L.A. Parra, A. Caball. & Callac	5
4. storsjampinjong <i>Agaricus macrocarpus</i> (F.H. Møller) F.H. Møller	6
5. blodsjampinjong <i>Agaricus sylvaticus</i> Schaeff.	1

Figur 3 - Oversikt over funn i Finnmark, samt artsliste.

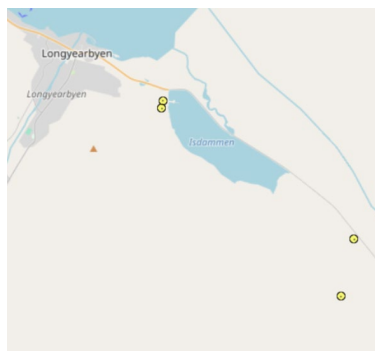
Nye arter for Finnmark i følge funnkatalogen markert med gule trekkanter.

I Finnmark kom det inn 14 kollekter fordelt på 5 arter. Det er tre flere arter enn i 2022. Det ble funnet en ny art for fylket, *A. jacobi* (porfyrjampinjong).

Registreringen for åkersjampinjong er sannsynligvis en ny art for vitenskapen i åkersjampinjongseksjonen (*Agaricus sect. arvensis* sp. nov.) og ikke faktisk åkersjampinjong.

Funnene av *A. jacobi* representerer både ny østgrense og nordgrense for arten.

Svalbard

1. polarsjampinjong <i>Agaricus aristocratus</i> Gulden	4
---	-------------------

Figur 4 - Oversikt over kollektene fra Svalbard, samt artsliste.

Nytt for 2023 var fire kollekter fra Svalbard, samlet av Simone Lang ved UNIS. Alle viste seg å være *A. aristocratus* (polarsjampinjong). Denne er funnet ved mange anledninger på Svalbard og er beskrevet av Gro Gulden. Arten er ikke bekreftet funnet på fastlandsnorge.

Generelt om kollektene

Som i 2022 ble det heller ikke funnet *A. arvensis* (åkersjampinjong) i Nord-Norge. Dermed virker det som det kanskje er en sørlig art, mens *A. fissuratus* (sprekksjampinjong) og *A. macrocarpus* (storsjampinjong) er de vanligste åkersjampinjongene i nord.

Prosjektet har i 2023 funnet tre mulige nye arter for vitenskapen i Nord-Norge. I tillegg er mange av artene som ble observert i 2022 er fraværende i kollekter fra 2023. Dette viser viktigheten av prosjekter som går over flere år da mange arter kan fruktifisere sjeldent og ved ujevne mellomrom.

Ser man på alle kollektene og funnsted er det noen som har utmerket seg i forhold til voksested. *A. abruptibulbus* (2), *A. collegarum* (2) og *A. leucotrichus* (4) er utelukkende funnet i maurtuer. Dessverre er det også andre sjampinjonger som er funnet i maurtuer og det kan dermed ikke brukes som eget kjennetegn.

Ellers opptrådte flere arter i ett bredt utvalg av habitater, for eksempel *A. macrocarpus* (storsjampinjong) som er funnet i bjørkeskog, tidligere beitemark, seminaturlig eng, tett skog med gråor, granskog, langs veikanter, og løvskog.

Anerkjennelser

Takk til alle som har bidratt: Eva Espeland, Johann Stamm, Kari Riddervold, Unni R. Bjerke Gamst, Annie Johansen, Anette Pedersen Trane, Berit Thomassen, Ann Katrin Sætrevik, Hilde Lydersen, Kristi Tveito, Marita Pedersen, Rannveig Marie Marskar Henriksen, Simone Iris Lang, Lillian Charlotte Iversen, Linda Bekkenes, Line Moe, Irene Beate Karlsen, Ingrid Golten, June Erlandsen Høgås og andre som spredte ordet om prosjektet. En spesiell takk rettes til Øyvind Weholt og de utenlandske samarbeidspartnerne som muliggjør identifiseringen – Pablo Alvarado (ALVALAB) for sekvensering og Louis Parra (tolkning av sekvenser). En stor takk til Sabima for økonomisk støtte til prosjektet og tolmodighet på sekvenseringsresultater og endelig rapport.